

Bestraling van hoofdhalshkanker met protonen

Inleiding

Er is met u besproken dat u mogelijk in aanmerking komt voor een bestralingsbehandeling van hoofdhalshkanker met protonen. In deze brochure kunt u meer lezen over deze behandeling in het UMCG Protonentherapiecentrum (GPTC), onderdeel van afdeling Radiotherapie in het UMCG.

Wat is radiotherapie?

Radiotherapie is de behandeling van kanker door middel van bestraling. Het doel van de bestraling is het doden van kankercellen. Daarbij moeten de gezonde cellen zo veel mogelijk gespaard worden. Tijdens de behandeling wordt gebruik gemaakt van straling met een hoge energie. Deze straling beschadigt het erfelijke materiaal van een cel, waardoor deze zich niet meer kan delen en uiteindelijk dood gaat. Kankercellen zijn gevoeliger voor straling dan cellen van de gezonde omliggende weefsels. Gezonde weefsels kunnen zich beter herstellen van de stralingschade dan kankercellen.

Wat is protonentherapie?

De meeste patiënten worden bestraald met fotonen. Fotonen geven hun dosis af in het te bestralen gebied (doelgebied), maar geven ook dosis af aan omliggende gezonde weefsels.

Protonen geven hun dosis nauwkeuriger af. Hiermee zorgen protonen in vergelijking met fotonen voor een verlaging van de stralingsdosis in omliggend gezond weefsel, bij gelijkblijvende dosis in het doelgebied. Deze afname in dosis naar gezond weefsel *kan* resulteren in een afname in bijwerkingen.

Binnen de Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie hebben de protonencentra in Nederland richtlijnen ontwikkeld over welke patiënten in aanmerking komen voor behandeling met protonen.

Wie komt in aanmerking voor protonen?

Bestraling bij patiënten met hoofdhalshkanker kan gedurende de rest van het leven leiden tot problemen met slikken en een droge mond.

Het risico hierop neemt toe naarmate de stralingsdosis in de slikspieren, speekselklieren en mondholte toeneemt. Bij een aantal patiënten die worden bestraald in verband met hoofdhalshkanker is de stralingsdosis in deze organen met fotonen al zo laag, dat er geen voordeel is

te verwachten van protonen.

Er zijn echter ook patiënten, waarbij de stralingsdosis in de slikspieren, speekselklieren of mondholte met fotonen te hoog is, waardoor er risico is op slikklachten en een droge mond gedurende de rest van het leven. Als dat bij u het geval is, kan uw behandelend radiotherapeut-oncoloog een zogenaamde planningsvergelijking aanvragen om te onderzoeken of bestraling met protonen dit risico kan verminderen.

Wat is een planningsvergelijking?

Voor de planningsvergelijking wordt het fotonenbestralingsplan en de CT-scan, gemaakt in het ziekenhuis waar u in behandeling bent, door uw radiotherapeut-oncoloog opgestuurd naar het UMCG. Daar wordt met deze gegevens een protonenplan gemaakt. U hoeft hiervoor niet naar het UMCG te komen.

Door het protonenplan te vergelijken met het fotonenplan (planningsvergelijking) kan worden bepaald of bestraling met protonen inderdaad leidt tot een afname van het risico op slikklachten of een droge mond.

Uitslag planningsvergelijking

Het UMCG streeft ernaar de uitslag van de planningsvergelijking binnen 1 tot 2 dagen terug te koppelen naar uw radiotherapeut-oncoloog.

Uw radiotherapeut-oncoloog bespreekt de uitslag van de planningsvergelijking met u. Als de uitslag van de vergelijking is dat u in aanmerking komt voor protonentherapie, wordt ook met u besproken of u de behandeling in het UMCG Protonentherapiecentrum wilt ondergaan.

Wanneer u kiest voor protonentherapie zal uw radiotherapeut-oncoloog u verwijzen naar het UMCG en krijgt u een afspraak voor een intakegesprek en de voorbereiding voor protonentherapie in het UMCG.

De behandeling met protonen

Vorbereiding

Voor de voorbereiding van de protonentherapie krijgt u een afspraak voor een intakegesprek, het maken van een masker, CT-, MRI- en PET-scan op de afdeling Radiotherapie in het UMCG. Het intakegesprek is met een radiotherapeut-oncoloog. Indien nodig zal er ook een gesprek met de medisch oncoloog gepland worden, voor het bespreken van chemotherapie.

Aan de hand van bovenstaande voorbereidingen wordt het definitieve protonenplan gemaakt.

De bestraling

Het aantal bestralingen kan, afhankelijk van uw persoonlijke situatie, variëren van 28 tot 35 keer, maar is in principe hetzelfde als wanneer u met fotonen behandeld zou worden.

De bestralingen vinden plaats op werkdagen, vijf tot zes keer per week, in het UMCG Protonentherapiecentrum.

Gedurende uw behandeling wordt u wekelijks gezien door uw behandelend arts op de afdeling Radiotherapie in het hoofdgebouw van het UMCG. Als uw behandeling gecombineerd

wordt met chemotherapie, zal deze ook in het UMCG plaats vinden.

Controleafspraken

De eerste controles vinden plaats tot 6 weken na de laatste bestraling op de afdeling Radiotherapie in het UMCG. De vervolgscontroles zullen worden afgestemd met uw eigen behandelaar.

Bijwerkingen van de bestraling

Uw eigen radiotherapeut-oncoloog heeft u geïnformeerd over de bijwerkingen van fotontherapie. De soort bijwerkingen die kunnen ontstaan bij protontherapie zijn dezelfde als van fotontherapie. Tijdens en kort na de bestraling kan dat zijn: vermoeidheid, huidreactie, slikklachten, droge mond, plakkerig speeksel, smaakverlies, heesheid en pijn bij het slikken.

Op lange termijn is de verwachting dat de kans op slikklachten en een droge mond minder zal zijn dan met fotontherapie.

De behandelend arts in het UMCG zal deze bijwerkingen tijdens het intakegesprek nogmaals met u bespreken.

Deelname aan medisch wetenschappelijk onderzoek

De afdeling Radiotherapie van het UMCG neemt deel aan nationale en internationale wetenschappelijke onderzoeken. Als dat voor u van toepassing is, wordt u gevraagd om hieraan deel te nemen. Tijdens het eerste gesprek met de behandelend arts informeert deze u, zowel mondeling als schriftelijk, over het onderzoek. Daarna kunt u aangeven of u aan het onderzoek mee wilt doen.

Reiskosten, verblijf en vergoeding

De reiskosten van en naar het UMCG worden door uw zorgverzekeraar vergoed. De vergoeding voor verblijf is op dit moment echter nog niet in de wet- en regelgeving opgenomen. Enkele zorgverzekeraars hanteren echter een coulanceregeling en vergoeden de verblijfkosten wel of gedeeltelijk.

Als u besluit om tijdens de bestraling in de buurt van het UMCG te verblijven, dan kunnen wij u adviseren bij het vinden van een verblijf. Voor informatie hierover kunt u terecht bij de medewerker patiëntenservice. Een gesprek met deze medewerker wordt altijd gepland in aansluiting op het intakegesprek bij de radiotherapeut-oncoloog.

Second opinion

Als u wilt weten of u in aanmerking komt voor protonen dan kunt u ook een second opinion aanvragen in het UMCG. Wij raden u wel aan dit met uw behandelend radiotherapeut-oncoloog en uw ziektekostenverzekeraar te bespreken.

Tot slot

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen heeft over uw bestralingsbehandeling, kunt u deze stellen aan uw radiotherapeut-oncoloog.

Op werkdagen zijn de medewerkers patiëntenservice van het UMCG telefonisch bereikbaar voor vragen tussen 8.15 - 11.30 uur en tussen 13.00 - 16.00 uur op telefoonnummer (050) 361 9365. De medewerker overlegt zo nodig met uw behandelend arts.

radiotherapie.umcg.nl

Voor meer informatie over de afdeling Radiotherapie kunt u terecht op deze website.

Patiënteninformatie VLK622, april 2019